

Elin Molin

- Doktor i Nationalekonomi
- Forskare Lunds Universitet
- Forskningsområden:
 - Överskuldsättning
 - Buy Now, Pay Later (BNPL)

Hemsida: <https://www.elinmolin.com>

Paula Roth

- Doktor i Nationalekonomi
- Forskare Handelshögskolan i Stockholm
- Forskningsområden:
 - Överskuldsättning
 - Ojämlighet

Hemsida: <https://sites.google.com/site/pauroth/>

Översikt

1. Våra studier och resultat
2. Andra pågående eller planerade projekt
3. Rapport för Arena idé om skuldsanering

Våra studier och resultat

Pågående projekt

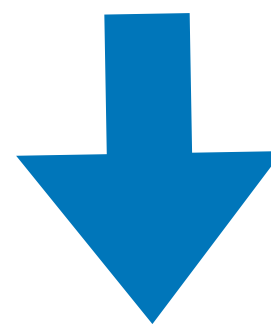
Projekt 1

Effekter av
inkomstbortfall

Projekt 2

Effekter av
löneutmätning

Projekt 3

Överföring av
betalningsproblem på
nästa generation

Policy för att minska överskuldsättning

Hur påverkar **dödsfall** och **hälsochocker** sannolikheten att få betalningsproblem?

*When Loss Strikes Twice: Severe Health Shocks
and Financial Well-Being*
med Kaveh Majlesi

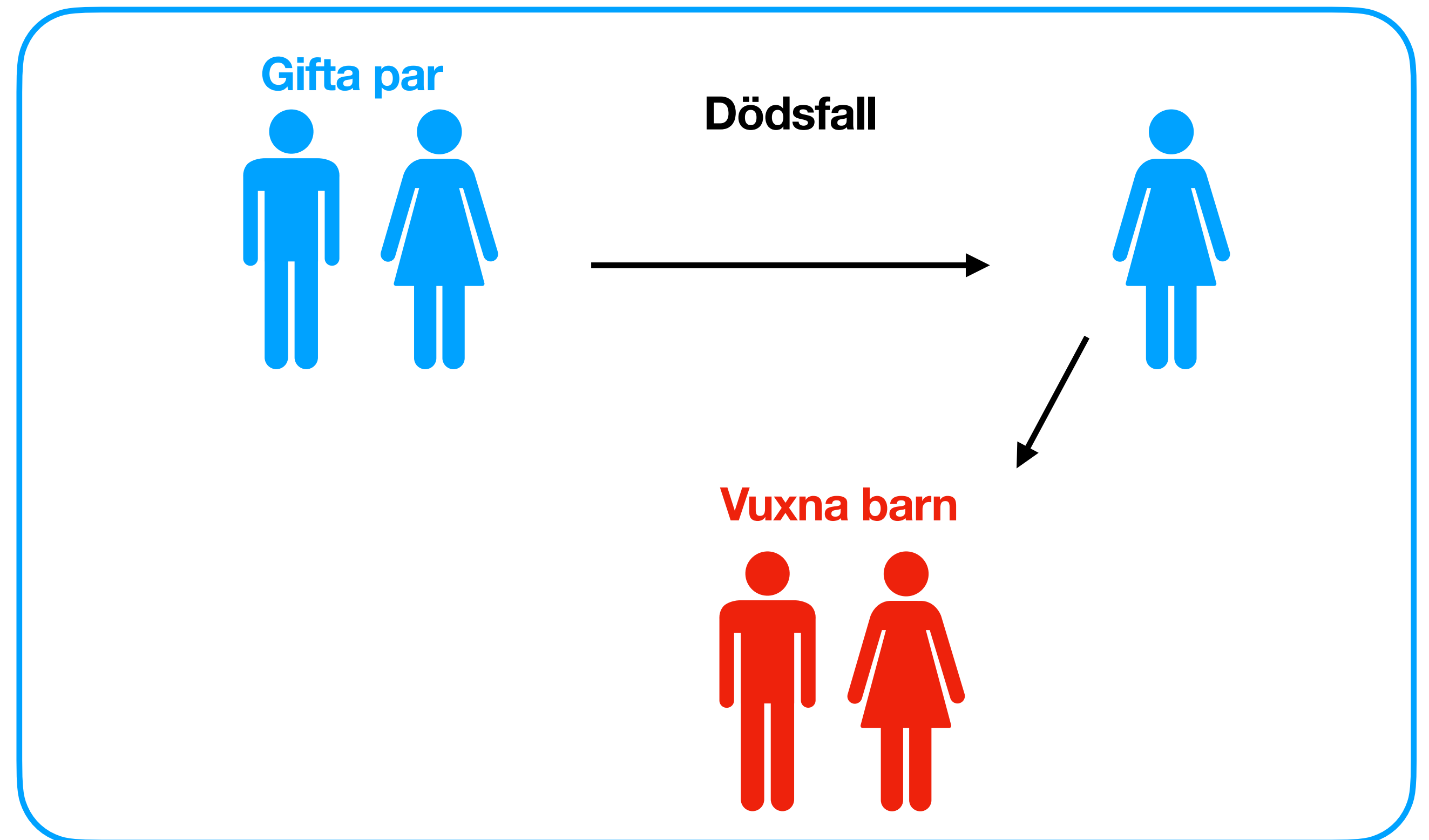
Varför är det **viktigt** att studera?

- **Partners sjukdom eller död** - bland de mest allvarliga och vanliga inkomstchocker hushåll utsätts för
- **Åldrande befolkning**– kommer vara högre andel äldre (sjukare) befolkning
- **Kostsamt** – offentliga försäkringar som kompenserar dessa inkomstförluster är betydande
- **Policyrelevans** – synen på skuldlättnad varierar beroende på orsaken till ekonomiska problem

Varför är det **intressant** att studera i **Sverige**?

- **Alla obetalda skulder** - inte bara lån och krediter
- **Sjukvård är billigt**– drivs inte av sjukhusräkningar
- **Strikt system** – indikerar att man har allvarliga problem

Personer vi studerar.

**Dödsfall och sjukdom ÖKAR risken
för obetalda skulder**

Även för nästa generation

Data vi använder

Kronofogden:

betalningsföreläggande,
utslag, skulder etc
åren 2014-2020

Socialstyrelsen:

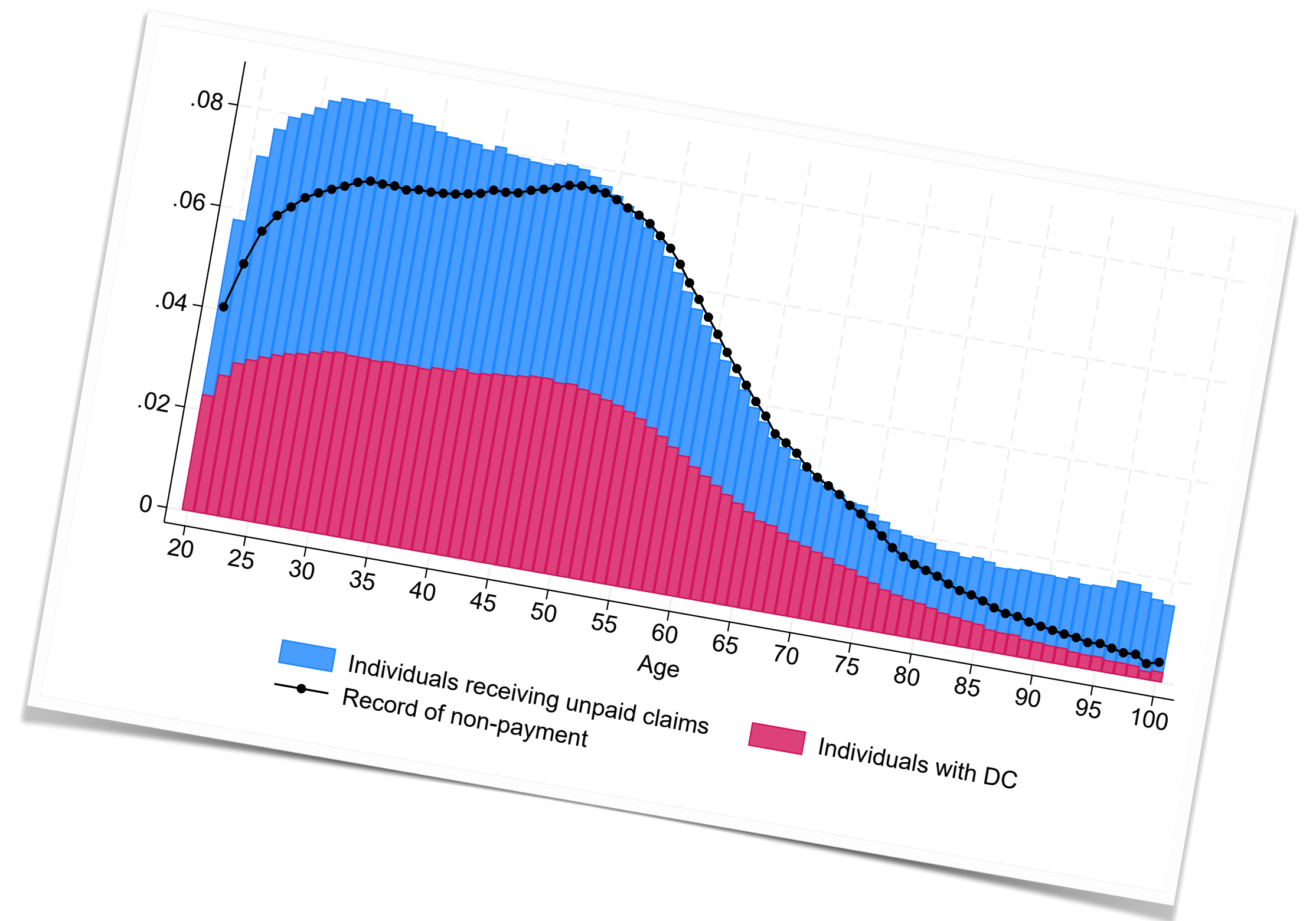
Dödsorsaksregistret:
datum och orsak

Patientregistret:
sjukhusbesök, datum och
diagnos (ICD-10)

Övriga register:

Ålder, kön,
familjekoppling, inkomst,
typ av bostad (äger, hyr),
förmögenhet (år 2006)
mm.

Vi studerar främst äldre hushåll.

Offentliga försäkringssystem

Efterlevande pension

Under 66 år, 55% av avlidnes förväntade pension,
Utbetalas i 1 år.

Sjukförsäkring

Första två veckorna sjuklön (80% - karensavdrag)
Därefter sjukpenning (80% upp till ett tak)

**Dödsfall —> permanent
inkomstförlust**

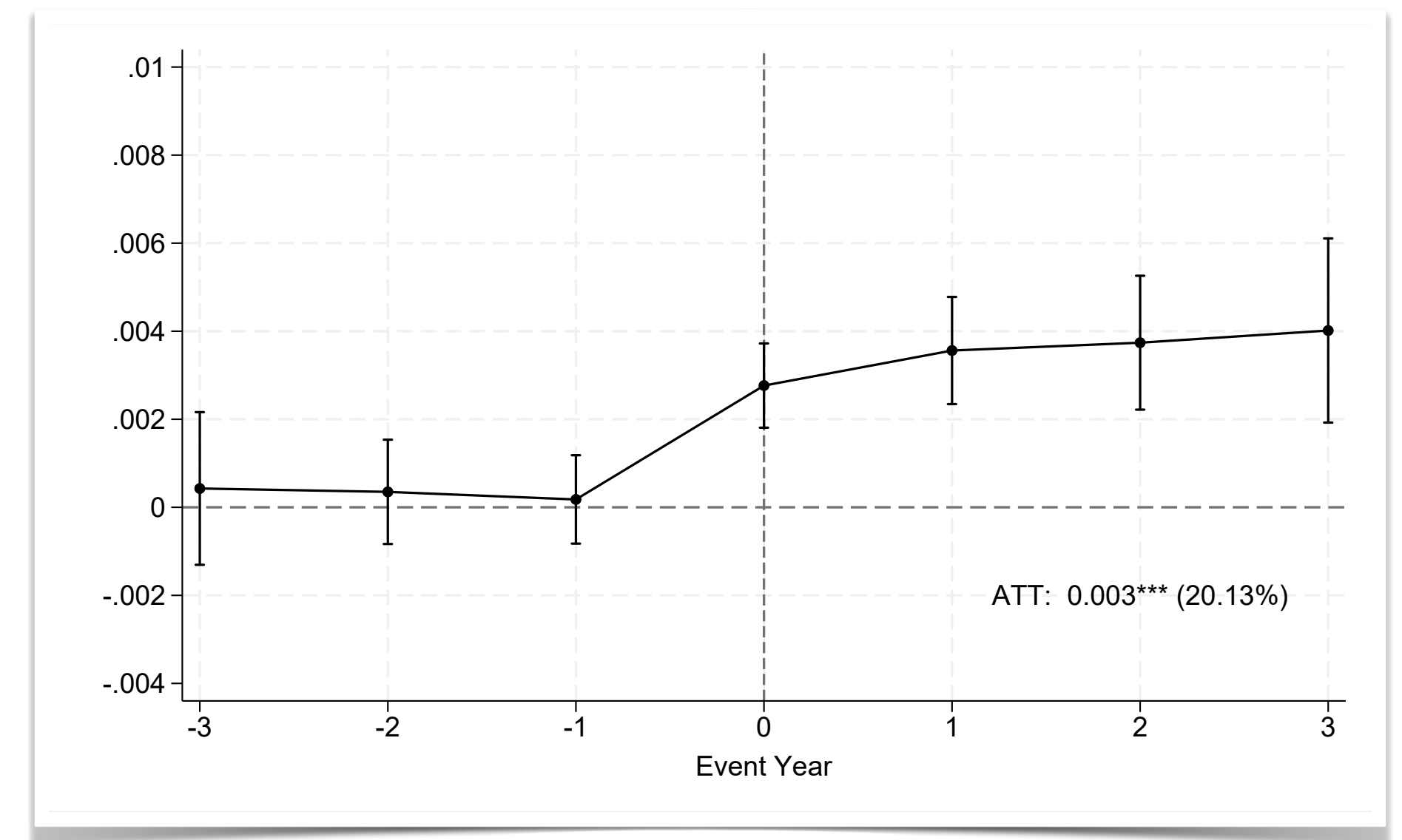
**Sjukdom —> mer tillfällig/mindre
inkomstförlust**

Statistisk metod

Vi kan inte endast mäta utfall före och efter ”chocken”

Använder en **kontrollgrupp**:
de som har samma händelse vid ett senare tillfälle

Samma beteende innan ”chocken”
därefter uppstår en skillnad

Resultat 1: Dödsfall

- Risken för betalningsanmärkning ökar med **20%**.
 - Hushåll med störst inkomstförlust är mer sannolika att sälja sina hem.
 - Hushåll som inte äger sin bostad eller har låg förmögenhet störst risk.
- **Nästa generation:** Vuxna barnen i de mest riskutsatta familjerna har större risk för betalningsanmärkning

Resultat 2: Sjukdom

- Risken ökar med 9%.
 - Men här är bostad/förmögenhet mindre betydande.

**Bostad en försäkring mot
inkomstförlust vid dödsfall**

**Högre efterlevandepension
kan minska problem för flera
generationer**

Går betalningsproblem i arv?

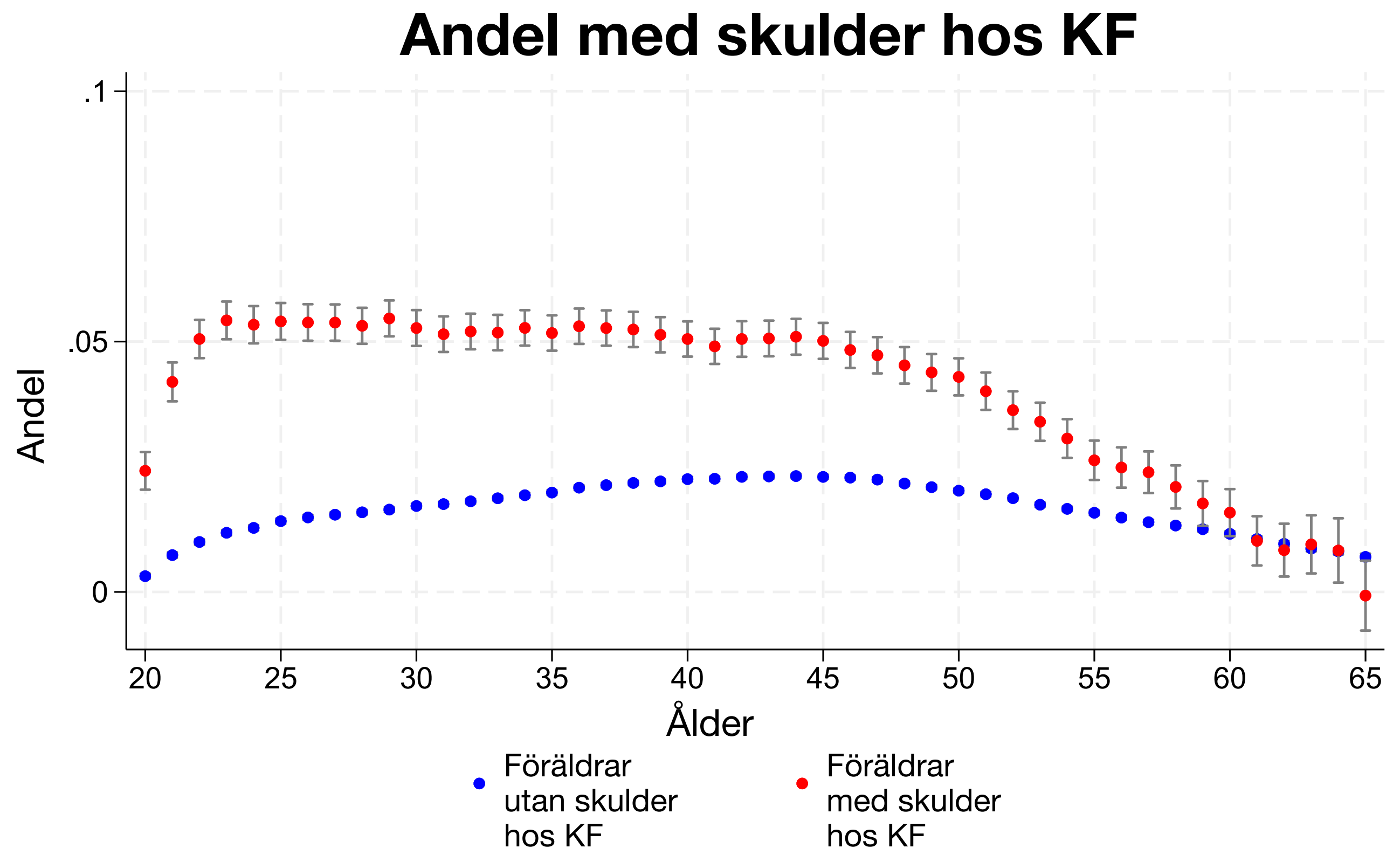

On the Origins of Financial Distress
med Marieke Bos, Erik Plug och Kasper Roszbach

Varför är det **viktigt** att studera?

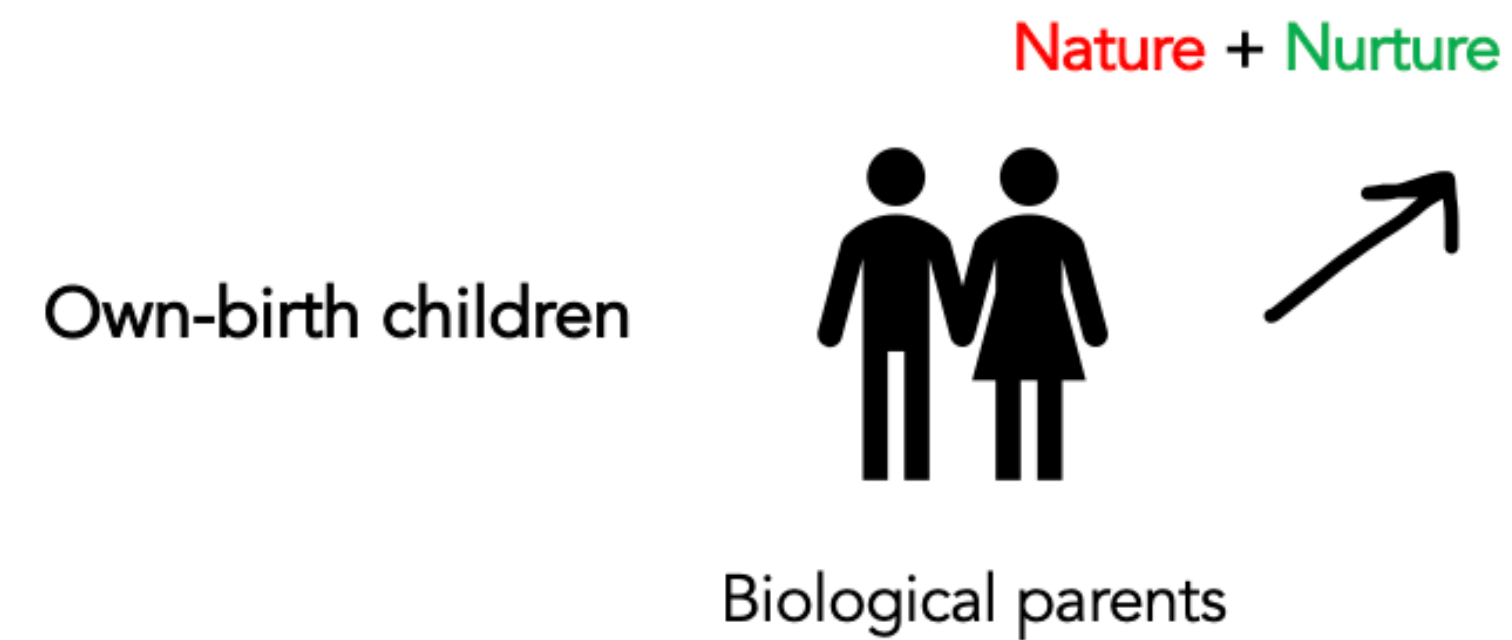
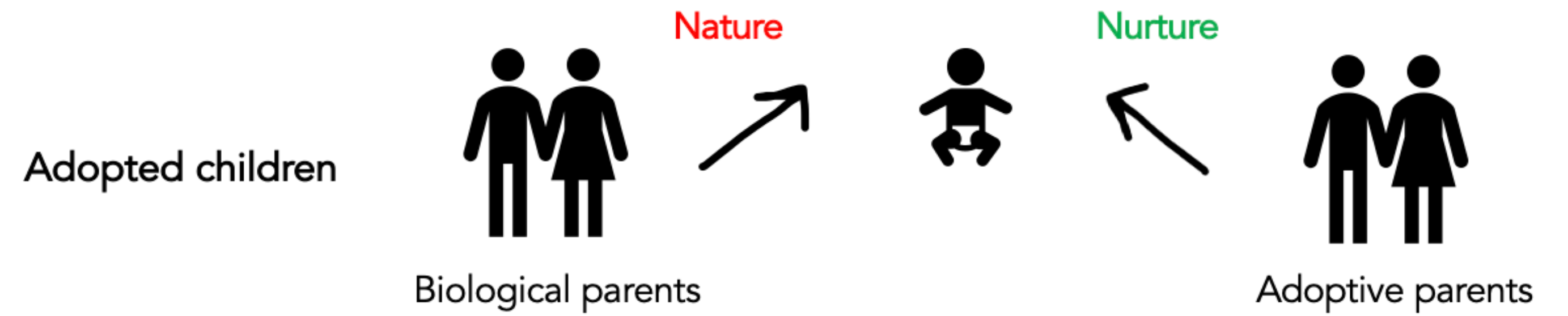
- **Dåligt för individer**- sämre hälsa, inkomst, kognition, svårare att få krediter
- **Dåligt för samhället**- fördjupar lågkonjunkturer, försämrar produktivitet
- **Vanligt**- 1 av 5 hushåll har någon gång svårt att få ekonomin att gå ihop
- **Policy** – om vi förstår uppkomsten lättare att utforma effektiv policy

Att ha **föräldrar** med
betalningsproblem
ökar risken
för egna problem.

Vi jämför vuxna som **har** eller **inte har** föräldrar med **betalningsproblem**

Arv eller miljö?

**Både uppväxtnmiljö och genetik
spelar roll**

Miljön viktigast

Data vi använder

Kronofogden:

betalningsföreläggande,
utslag, skulder etc
åren 2014-2020

Familjekopplingar:

Biologiska och
adoptivföräldrar
Adoptioner inom Sverige
1950-1980

Övriga register:

Ålder, kön, inkomst,
utbildning, hälsa
förmögenhet (år 2006)
mm.

Resultat 1: Uppväxtmiljö spelar störst roll

3x starkare
samband för
adoptivföräldrar
än biologiska
föräldrar

Bio föräldrar

0,063

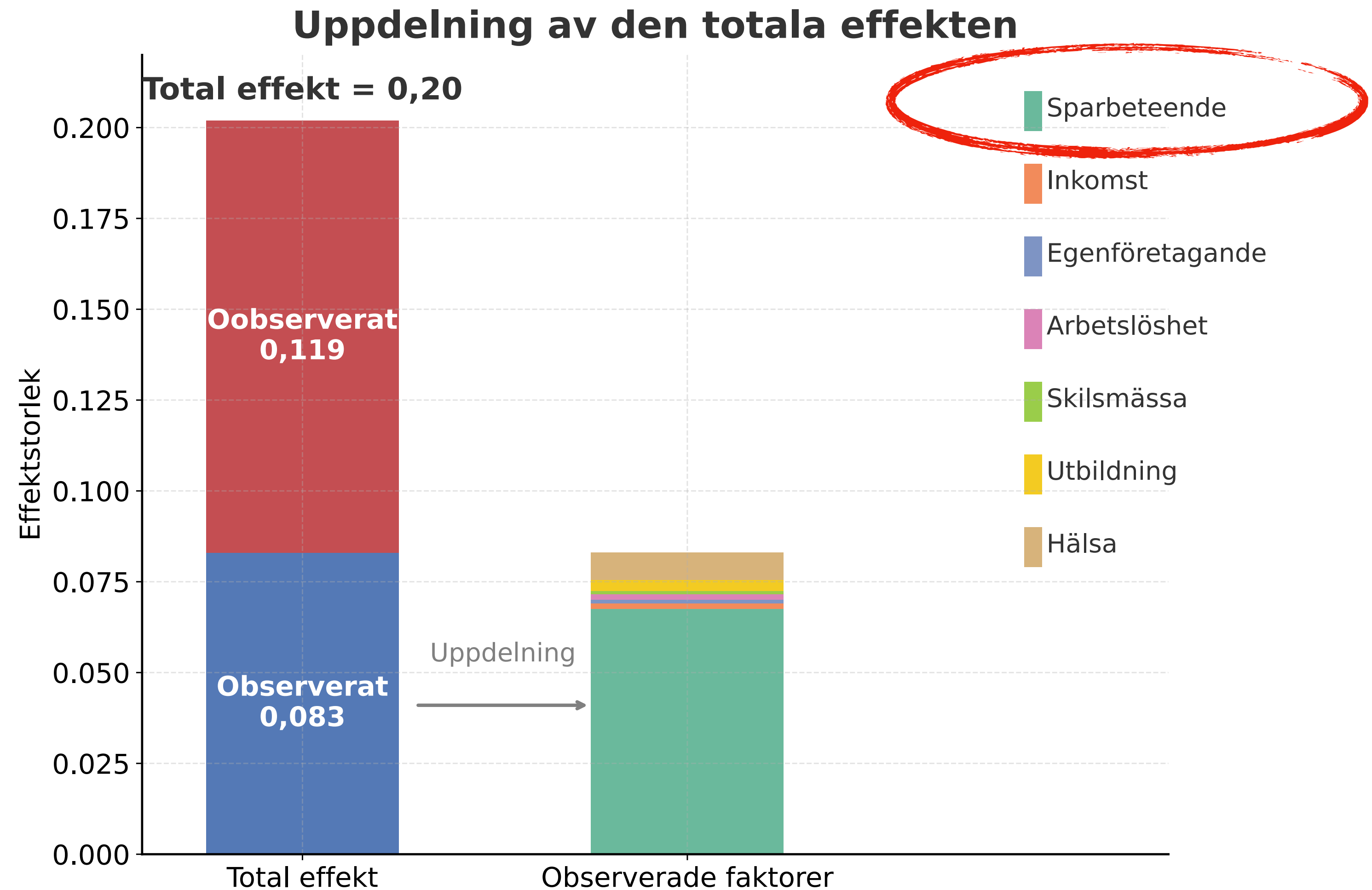
Adoptivföräldrar

0,202

Resultat 2: Sparbeteende en viktig faktor

Varför?
eller
vad i miljön?

**Miljöpåverkan = större
möjlighet att påverka**

**Rätt policy minskar
problemen idag och imorgon**

Hur påverkar löneutmätning anställdas och arbetsgivares produktivitet?

Employee Debt Overhang and Firm Performance
med Marieke Bos och Ramin Baghai

Varför är det **viktigt** att studera?

- **Utbrett men underutforskat** – löneutmätning är vanligt, men dess effekter på företag är lite studerade
- **Starka incitamentseffekter** – förändrar avkastningen på arbete och karriärinvesteringar
- **Makroekonomisk relevans** – hushållens finansiella problem kan spridas till företagssektorn
- **Direkt policykoppling** – viktig för utformning av skuld- och arbetsmarknadspolitik

**Vad/vilka vi
studerar.**

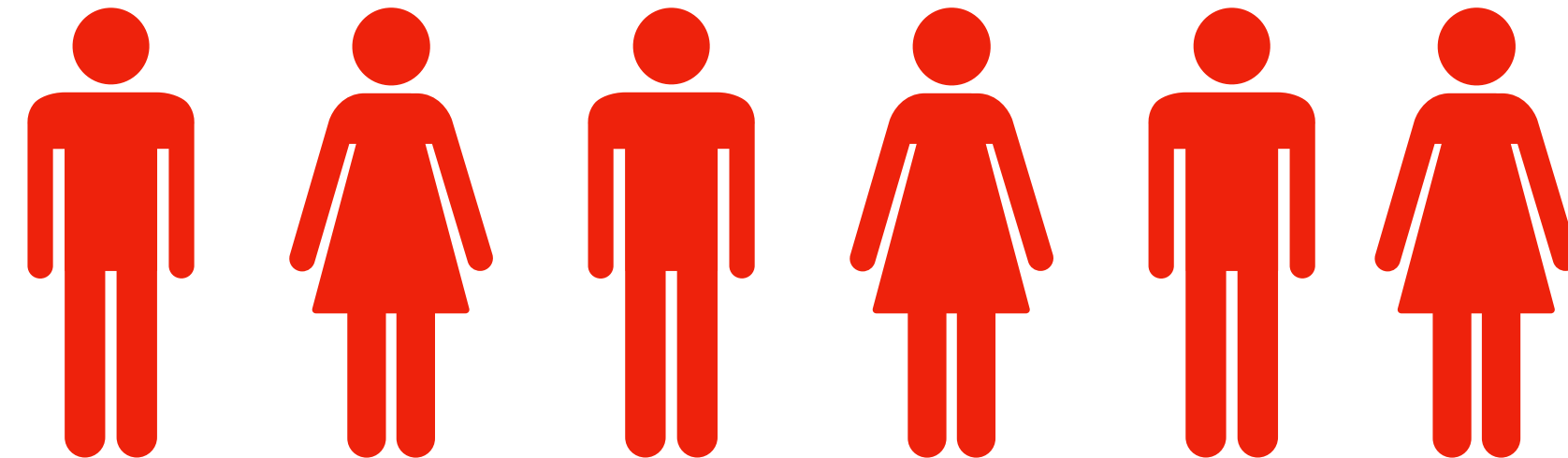
Företag

Individ som utmäts

Kollegor

**Den som har löneutmätning arbetar
mindre**

**Negativa effekter på kollegor och
arbetsplats**

Data vi använder

Kronofogden:

betalningsföreläggande,
utslag, skulder etc
åren 2014-2020

Företagsdata:

Balans- och
resultaträkning

Omsättning,
förädlingsvärde,
antal anställda mm.

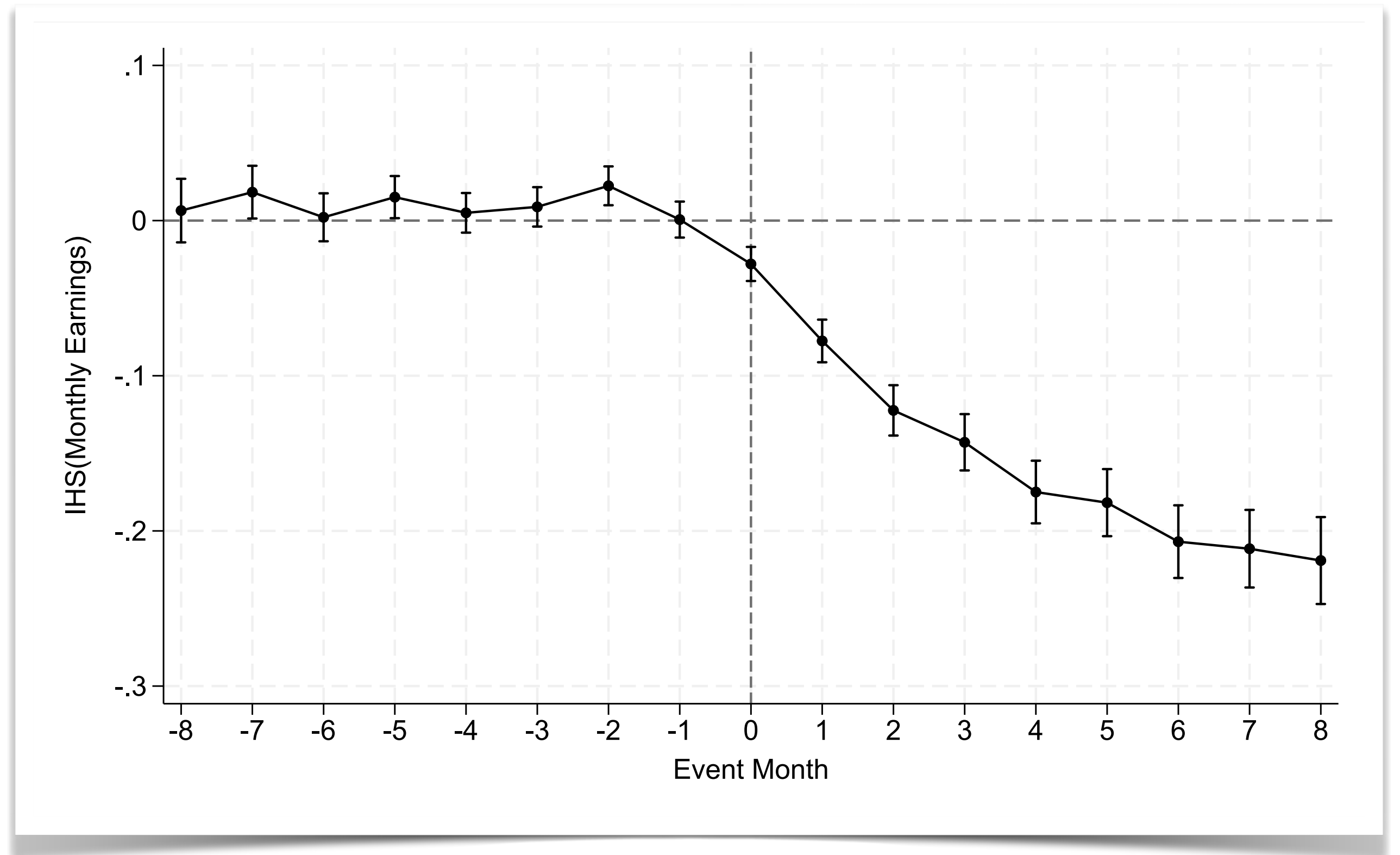
Övriga register:

Ålder, kön, inkomst,
förmögenhet (år 2006)
mm.

Resultat 1: minskat arbetsutbud

-1400 kr i månadslön
efter första utmätningen

Drivs av individer med
stora skulder

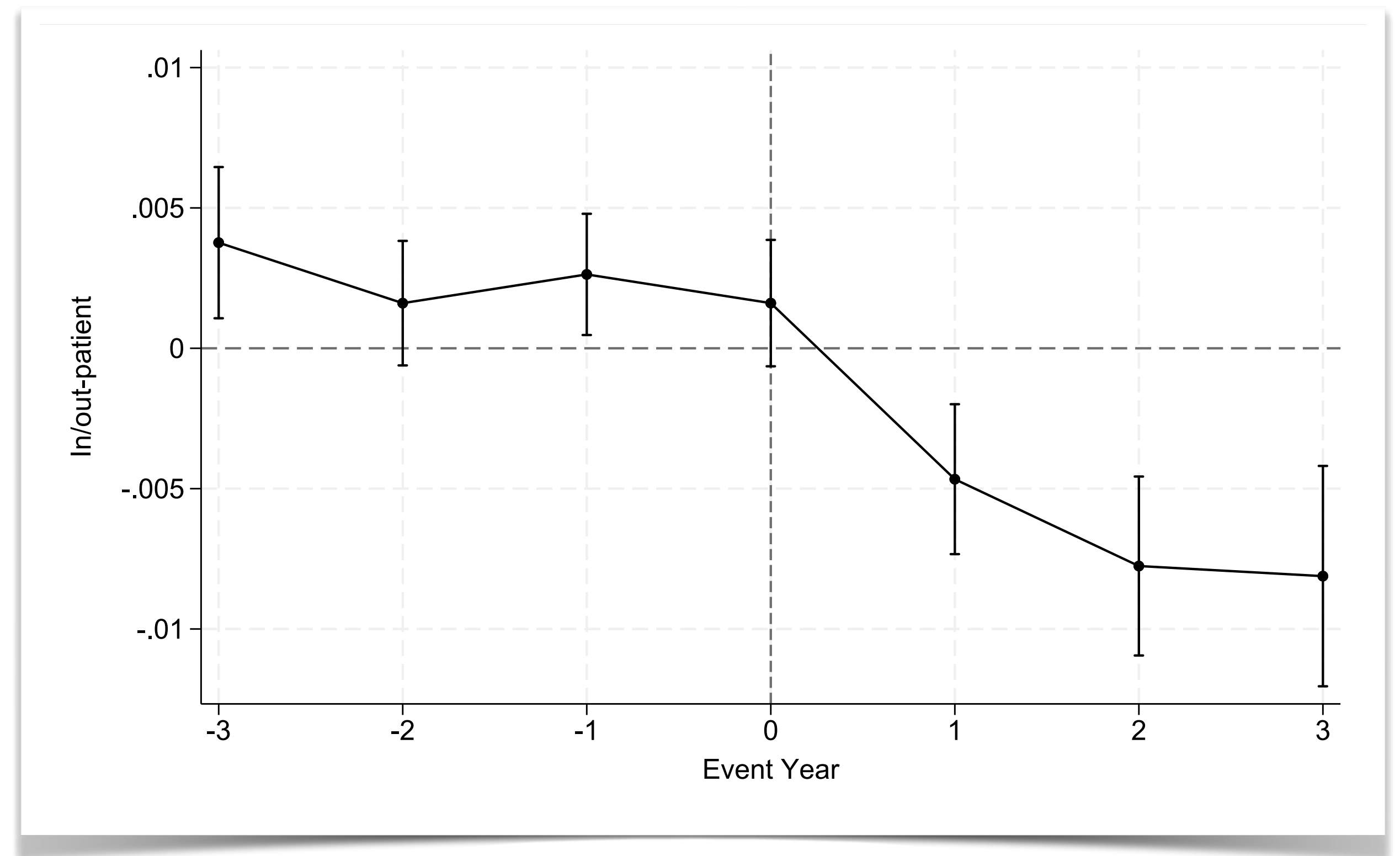

Resultat 2: sjukskrivningar och sjukdom

Sjukskrivningar ökar

Sjukdomar minskar
(Sjukhusvistelse och mediciner)

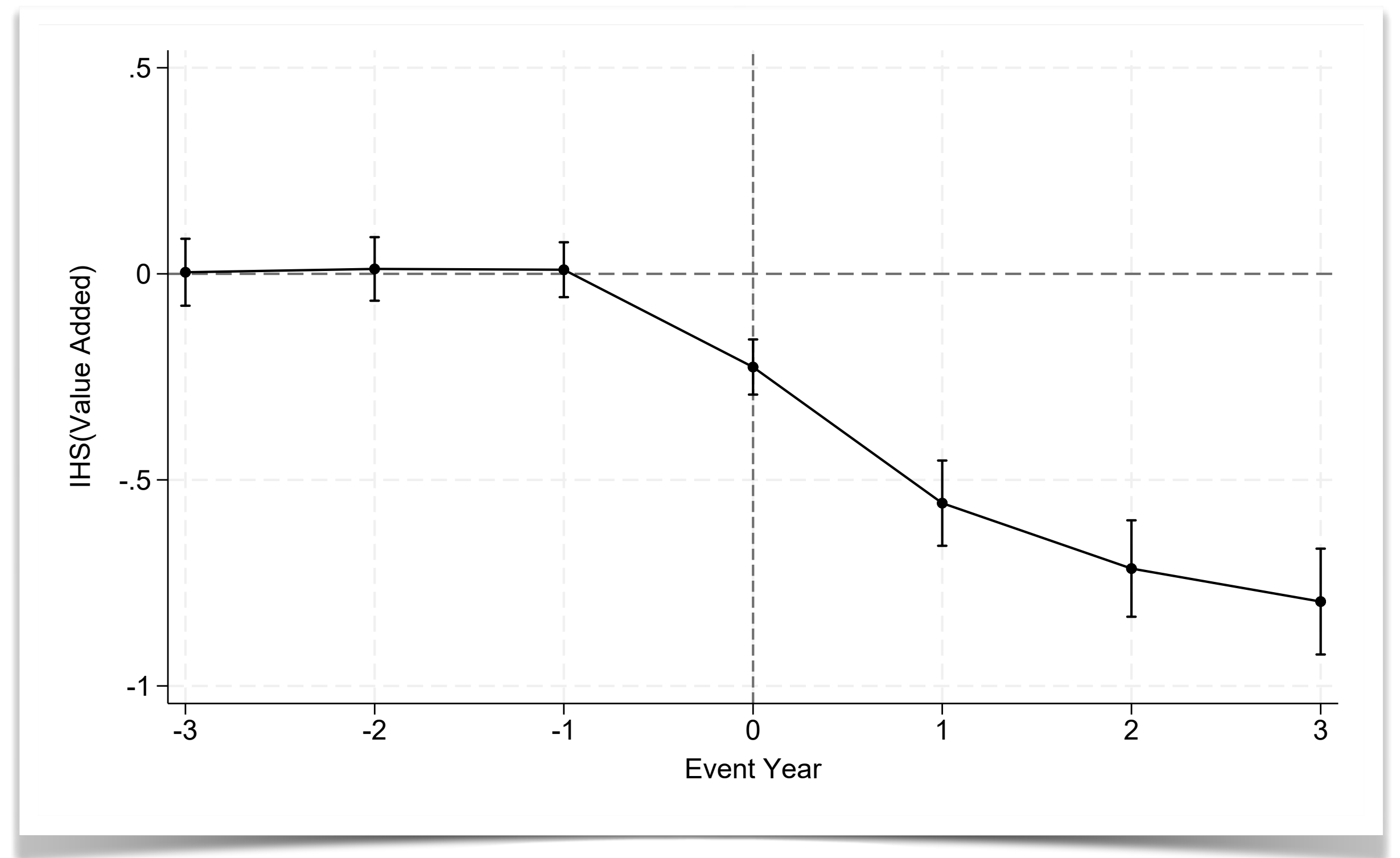
**Psykiatriska mediciner
ökar hos kollegor**

Resultat 3: arbetsplatsen påverkas

Företaget gör **förluster**

Främst företag med
färre anställda

**Skuldproblematik inte bara ett
individuellt problem**

**Snabbare skuldlättnad kan få
fler i arbete och öka
produktiviteten i ekonomin**

**Andra pågående
eller planerade
studier**

Andra projekt

Projekt 1

Buy-Now-Pay-Later
(BNPL)

Projekt 2

Skuldsanering och
brottslighet

Projekt 3

Förmögenheter och
skulder i hushåll

Arena

rapporten

Hur kan **skuldsanering** bli mer **effektiv?**

*Överskuldsättning i Sverige – Förslag för en
modern skuldsanering*

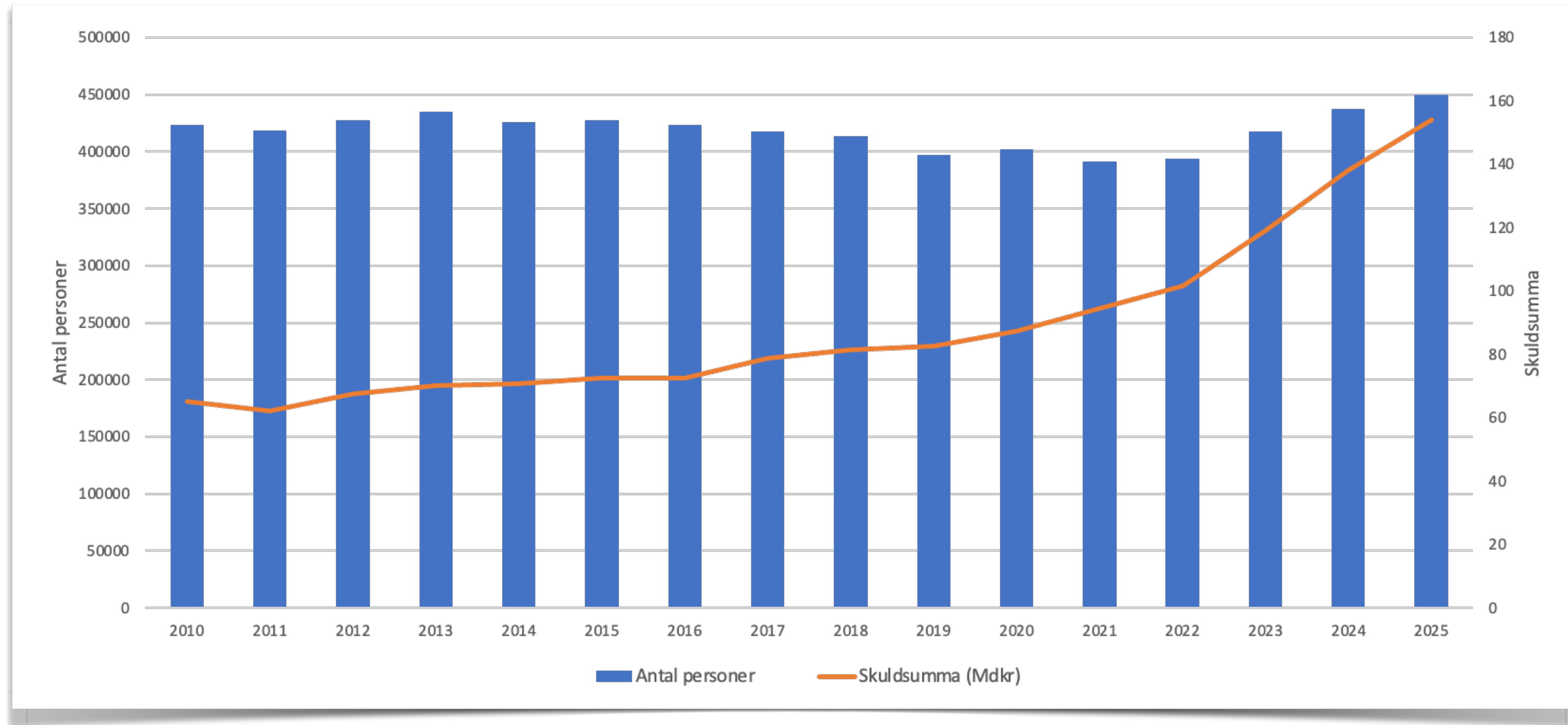
Hitta rapporten här

Varför skrev vi den här rapporten?

- **Växande problem** - fler skuldsatta, högre belopp
- **Svårt att få hjälp** – få söker, färre godkänns
- **Vi vet mer idag** – ny forskning
- **Sverige är strikt** – jämfört med andra länder
- **Reformer kan hjälpa** – både individ och samhälle

Fakta 1: Skulderna ökar

Nu **2.4%** av BNP

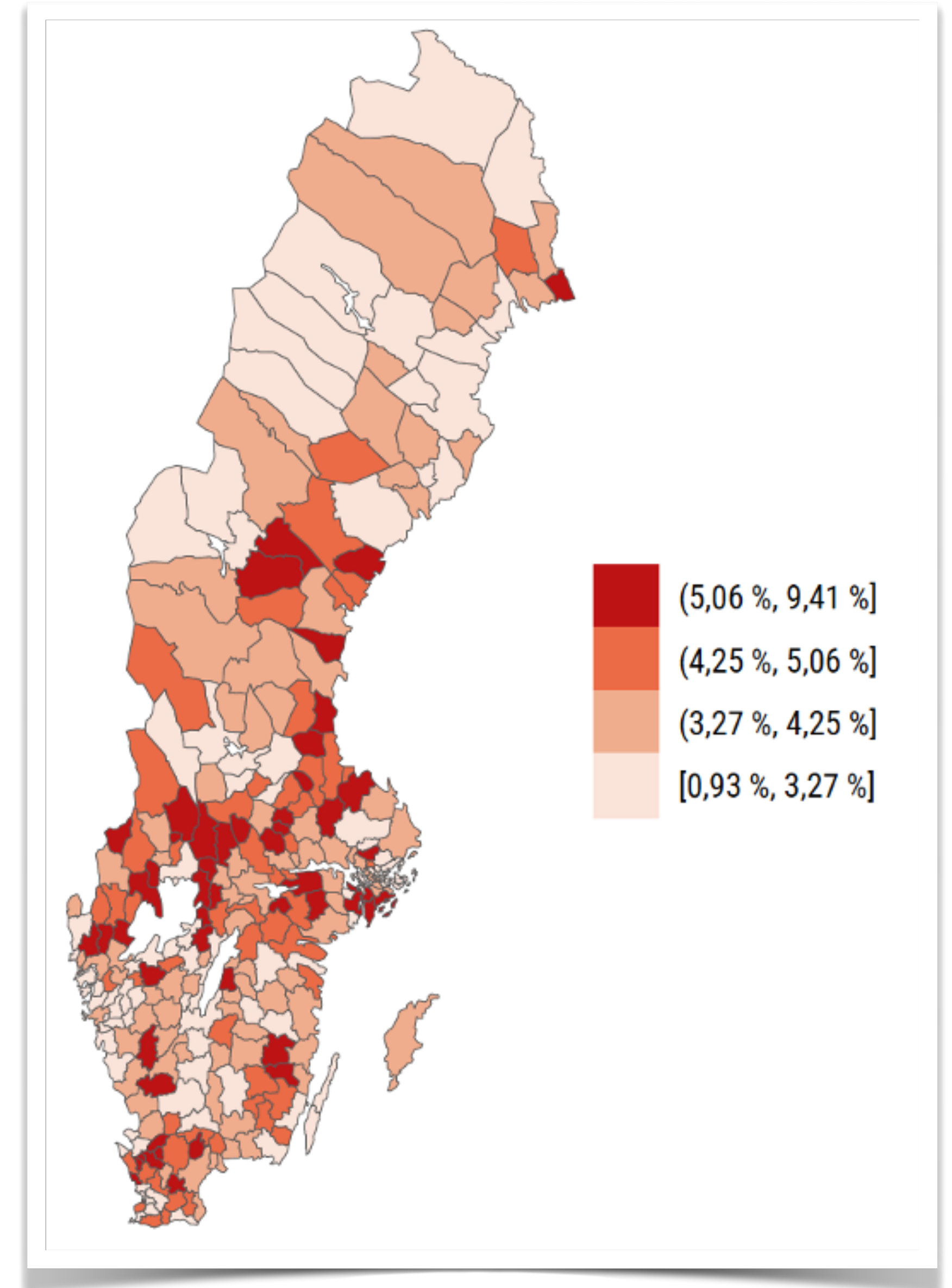
Fakta 2: **Stora skillnader mellan kommuner**

1 av 10

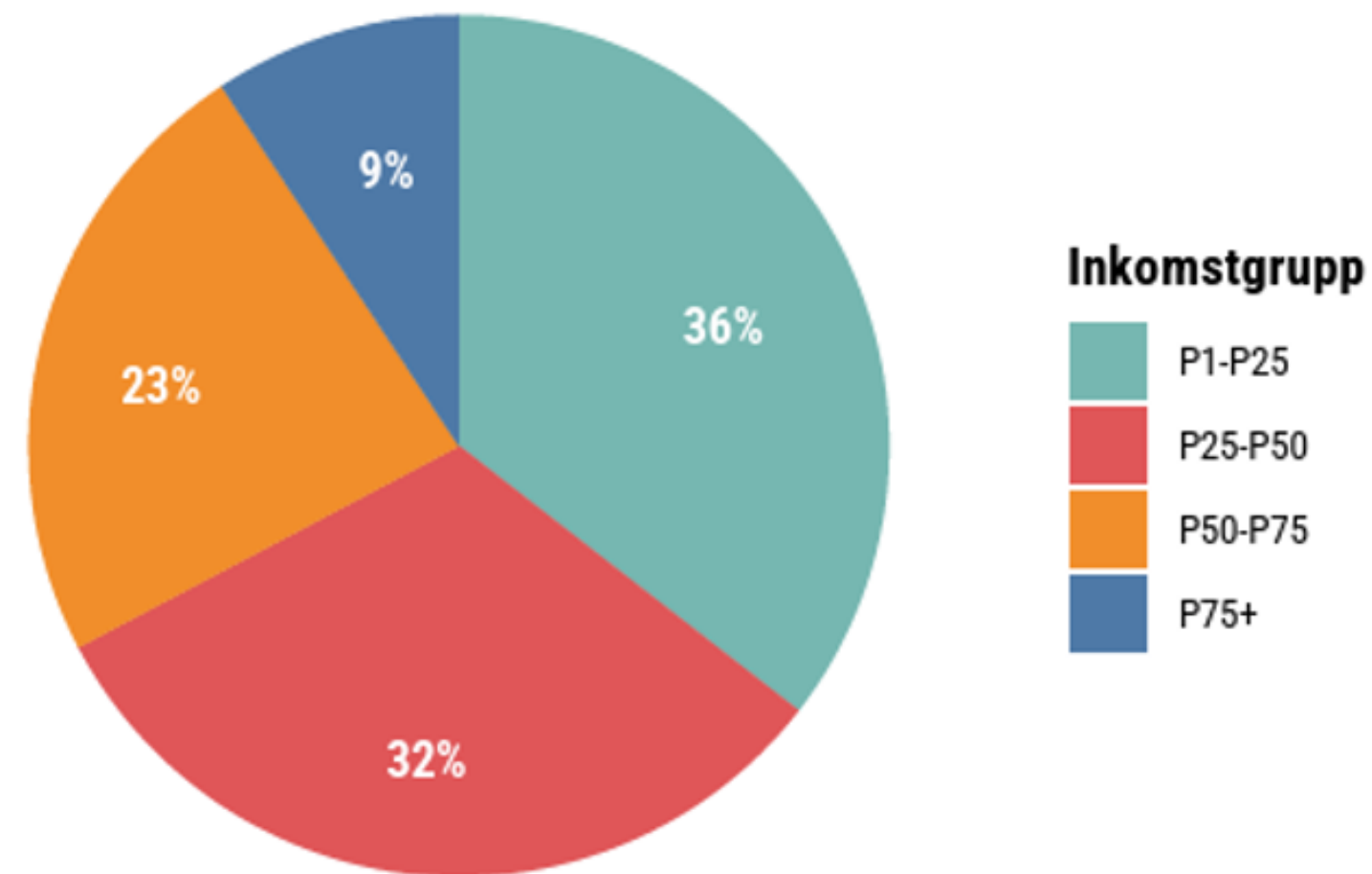
i kommuner med svag
arbetsmarknad

1 av 100

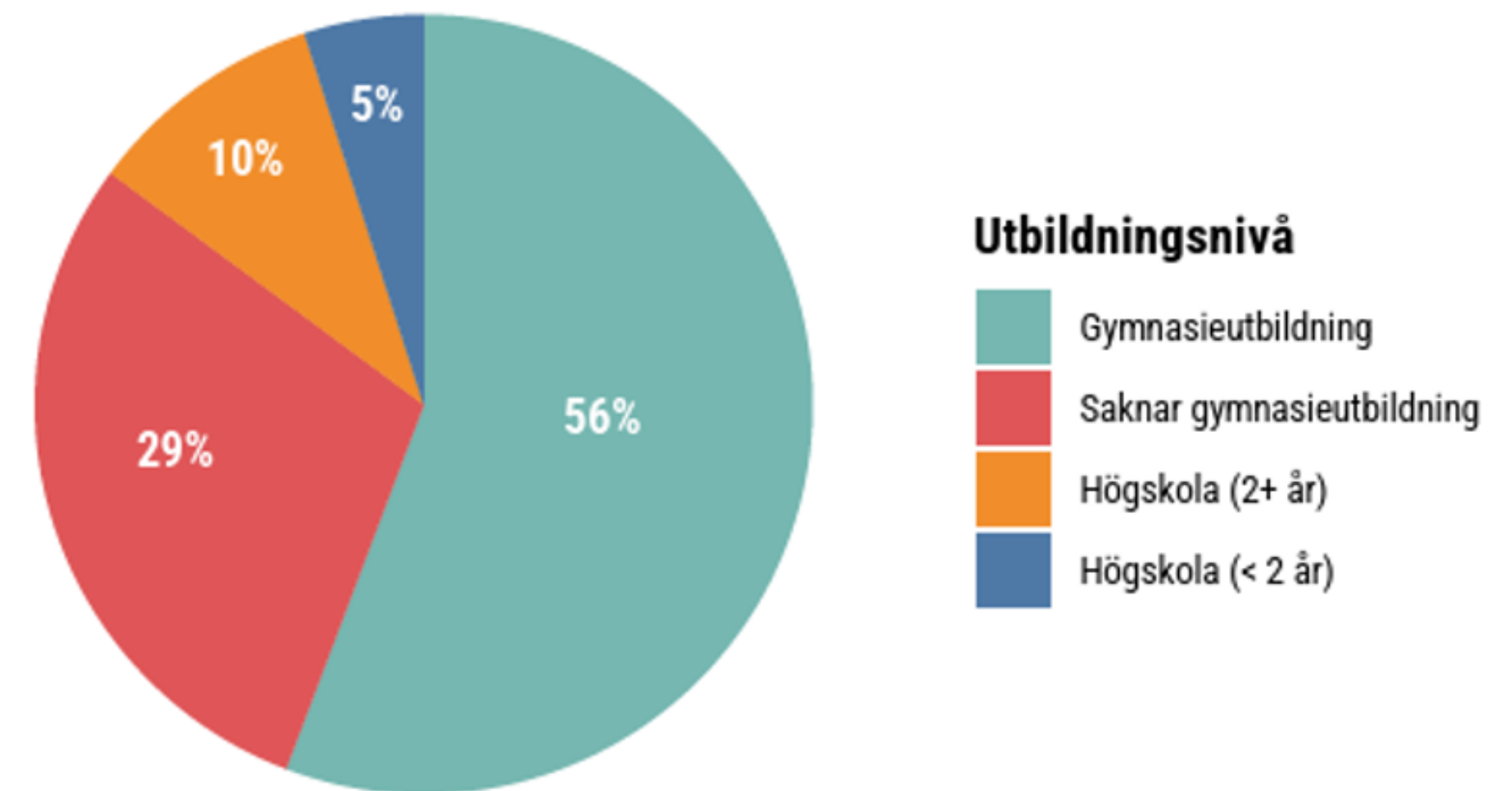
i välbärgade kommuner

Fakta 3: Låg inkomst och utbildning riskfaktorer

Figur 4: Inkomstgrupper bland överskuldssatta, 2021. Källa: Kronofogden, SCB och egna beräkningar.

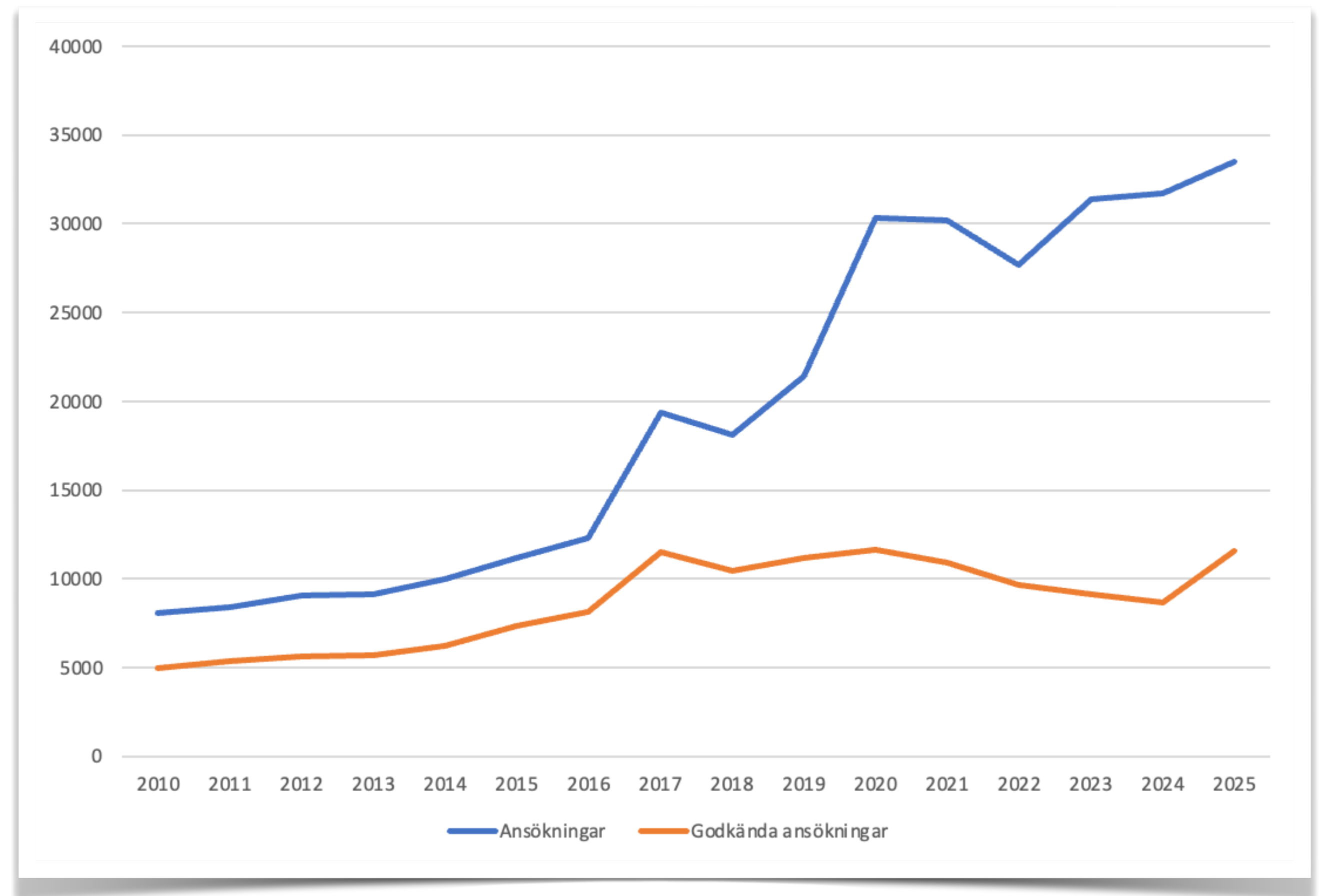
Figur 5: Utbildningsnivå bland överskuldssatta, 2022. Källa: Kronofogden, SCB och egna beräkningar.

Fakta 4: Fler söker skuldsanering, men inte fler som beviljas

62% beviljade 2010

35% beviljade 2025

Ansökningar och beviljade skuldsaneringar

Vad säger forskningen?

**Varför söker
så få
skuldsanering?**

- **Överväldigande ansökningsprocess** (Sandvall, 2016)
- **Socialt stigma** (Guiso et al, 2013; Bursztyn et al., 2019)
- **Brist på information** (Kleiner et al., 2021; Antill et al., 2024 ; Dahlberg et al., 2024)

Vad säger forskningen?

Effekter av skuldsanering

- Ökade **arbetsinkomster** och minskad **dödlighet** (Dobbie & Song, 2015; Bruze et al., 2024)
- Högre inkomster även för **nästa generation** (Hamdi et al., 2024)
- I **Sverige** inte entydigt positivt (Beuschlein, 2024)

Hur funkar det i **andra länder**?

Land	Beslutsinstans	Längd på betalplan	Snabbvariant för låginkomsttagare?
Sverige	Kronofogden	5 år	✗
Danmark	Domstol	3 år	✗
Finland*	Tingsrätt	3 år (ev. 5 år)	✗
Tyskland	Domstol	3 år	✗
Storbritannien	Privat/IVA-system	5 år (IVA)	✓ (DRO: 1 år utan återbetalning)
USA	Domstol	0,5–5 år	✓ (Chapter 7)
Frankrike	Centralbanken	0–7 år	✓ (Personlig återhämtningsplan)

* Finland har *absolut preskription* (skulder avskrivs efter 15-20 år) och *social kreditgivning*.

Våra förslag

- 1. Lätta på kraven för att få skuldsanering**
- 2. Administrera ansökningar snabbare**
- 3. Korta återbetalningstiden**
- 4. Fast återbetalningsbelopp från start**

Direktiv 2025:37 — redovisas 10 juli 2026

Statliga utredningen
om att
minska antalet
evighetsgäldenärer

- Absolut **preskription**
- **Avräkningsordningen** för konsumentfordringar
- **Skuldsanering**
- Tidsgränser för utbetalning av nya **konsumentkrediter**

Vilket förslag ska prioriteras?

Vad tycker ni?

Förslag

1. Lätta på kraven för att få skuldsanering
2. Administrera ansökningar snabbare
3. Korta återbetalningstiden
4. Fast återbetalningsbelopp från start
5. Absolut preskription
6. Ändrad avräkningsordning

menti.com

5756 5248

Sammanställning av svaren

Er kunskap och erfarenhet är värdefull för forskning

Hör gärna av er!

Elin Molin
elin.molin@nek.lu.se

Paula Roth
paula.roth@hhs.se